

19.1 V – Metodika pro publikování excelentních kvalifikačních prací na Katedře psychologie FF UP v Olomouci

Následující text slouží jako praktický průvodce pro autory kvalifikačních prací (především bakalářských, magisterských diplomových a rigorózních), které byly na základě doporučení v rámci obhajoby a následného schválení vedoucím Katedry psychologie FF UP vybrány pro publikování jako odborné monografie či články. Jsou zde popsány jednotlivé fáze vydání publikace, formální i obsahové požadavky, kontaktní osoby a jejich role v celém procesu.

Obsah metodiky:

- **Obecná pravidla a doporučení**..... (s. 1)
 - **Monografie** – postup vydání a fáze přípravy..... (s. 2-3)
 - **Článek** – postup vydání a fáze přípravy (s. 4-7)
-

Koordinátorem publikování a první kontaktní osobou za Katedru psychologie FF UP je vědecký tajemník (PhDr. Martin Dolejš, Ph.D.) ve spolupráci se zástupcem vedoucího katedry pro vědu a výzkum (PhDr. Ondřej Skopal, Ph.D.). Nejdříve než autor/ka (či autoři, dále v textu jen *autor*) začne připravovat podklady pro vydání, vše projedná s vědeckým tajemníkem Katedry psychologie FF UP.

Financování – pokud je (spolu)autorem publikace člen katedry (vedoucí práce, doktorand nebo student navazujícího Mgr. studia), lze publikaci financovat v rámci interních grantů typu [IGA](#) nebo [FPVČ](#). V opačném případě lze žádat vedoucího katedry o financování z katederních zdrojů. Vždy je nutné realizovat finanční rozvahu a cenovou kalkulaci (ať už se jedná o monografii či odborný článek), např. na jazykové korektury, překlady, náklady na tisk, sazbu a další poplatky (např. za publikování v odborném časopise v režimu open access).

Pro vydání monografie lze obecně doporučit následující odhadovaný rozpočet: 1500 Kč el. verze, 50 000 Kč tištěná verze (min. 25 ks výtisků, z toho 13 ks k předání veřejným knihovnám).

Vydávání monografie

Monografie budou vydávány ve [Vydavatelství Univerzity Palackého](#) (VUP). Kontaktní osobou za VUP je Bc. Otakar Loutocký (otakar.loutocky@upol.cz). Publikace formou monografie mohou být vydány v tištěné nebo elektronické podobě ve vybraném formátu, jako je ePub, iPdf nebo na CD nosiči (pokud se autor nedohodne s vedoucím katedry jinak).

Fáze procesu vydávání monografie:

1. **Autorství, spoluautorství** – autor kvalifikační práce projedná se svým vedoucím práce možnost spoluautorství. Po dohodě může být jediným autorem publikace pouze autor práce, zároveň může po dohodě uvést vedoucího DP jako spoluautora (druhého autora) publikace. Spoluautoři se musí předem dohodnout o tzv. mentálním podílu v % (nutné pro vykazování publikační činnosti katedry v systému OBD – viz 9. bod).
2. **Úprava textu** – pro vydání diplomové práce jako monografie musí autor změnit v celém textu označení typu „tato práce“ nebo „diplomová práce“ apod. na označení např. „tato publikace“ nebo „monografie“ či „odborný text“. Je vhodné vynechat, upravit a doplnit některé kapitoly textu. Tyto úpravy je nutné prodiskutovat s vědeckým tajemníkem katedry psychologie. Kniha musí splňovat náležitosti stanovené Radou pro VaVaI – [definice výsledků – odborná kniha \(B\)](#)¹. Další případné úpravy jsou na zvážení autora.
3. **Krátká anotace, název, klíčová slova** – autor vypracuje anotaci (o rozsahu 800 znaků) s uvedením názvu publikace a minimálně pěti klíčovými slovy.
4. **Recenzní posudky** – každá monografie musí mít dva recenzenty, kteří napíší posudek na daný text. K těmto účelům lze využít jednoho posudku DP z obhajob (oponent či vedoucí). Spoluautor nemůže být autorem recenzního posudku. Posudek DP musí být přepracován dle požadavků Oddělení vědy a výzkumu FF UP. Druhý recenzní posudek nesmí být napsán akademikem působícím na Univerzitě Palackého v Olomouci. Musí se tedy jednat o externího odborníka (s titulem alespoň Ph.D. či vyšším, docent či profesor).

Oba recenzní posudky musí obsahovat: *a) název publikace, b) jména autorů, c) jméno a akademický titul recenzenta, d) samotný text recenze, e) datum, f) podpis recenzenta.* Viz požadavky *Oddělení pro vědu a výzkum FF UP v Olomouci* a pokyny VUP (na webu VUP „pro autory“ [ZDE](#)).

¹ *Metodika hodnocení výzkumných organizací a programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací* – příloha č. 4 (strana 5): definice druhů výsledků (Úřad vlády ČR, 2017)

Na konci textu recenzního posudku musí být uvedeno doporučení pro publikování např. v tomto znění: „*Posuzovaný text plně doporučuji k publikaci, neboť svou vědecko-odbornou i formální úroveň splňuje kritéria odborné publikace*“. Recenzní posudky musí obdržet v tištěné podobě s vlastnoručním podpisem recenzenta Oddělení vědy a výzkumu (příslušný proděkan) a také vědecký tajemník katedry. Možné je osobní doručení či poštou do rukou autora.

5. Předání podkladů vědeckému tajemníkovi katedry:

- a) rukopis monografie (ve formátu MS Word);
- b) dva podepsané recenzní posudky;
- c) návrhový list k vydání odborné publikace (formuláře VUP [ZDE](#));
- d) anotace monografie v českém a anglickém jazyce;
- e) prohlášení autora o respektování připomínek recenzentů (formuláře VUP [ZDE](#));
- f) návrh obálky (pokud nevytváří vydavatelství UP);
- g) jmenný a věcný rejstřík (bez stran);
- h) další dokumenty dle požadavků VUP (veškeré podklady [ZDE](#)).

6. Předání podkladů do Vydavatelství FF UP zajišťuje vědecký tajemník katedry.

7. Jazykové korektury textu, grafické zpracování obálky a další formální náležitosti – tyto činnosti budou koordinovány ze strany Vydavatelství UP, které zajistí jak korektury, tak grafické zpracování obálky publikace (pokud autor nemá vlastní návrh, kdy VUP jen upraví dle požadavků tisku). VUP bude komunikovat s prvním autorem textů během korektur, dále bude kontaktovat vědeckého tajemníka katedry psychologie pro schvalování finančních nákladů (a dalších náležitostí) vedoucím katedry.

8. Ukončení procesu, distribuce publikace – Vydavatelství UP zajistí všechny náležitosti publikace a předání finální verze autorům. Případný zisk z prodeje bude náležet Univerzitě Palackého v Olomouci, která finančně zajišťuje vydávání těchto publikací (tvorba textů diplomových prací byla realizována v rámci studijních či pracovních povinností autorů). Autoři následně obdrží vydanou publikaci v požadovaném formátu (tištěná nebo CD nosič s elektronickou verzí).

9. Vytvoření záznamu do OBD – pokud hlavní autor již není studentem či zaměstnancem, jedná se již o externího autora – v tomto případě záznam do databáze publikační činnosti Katedry psychologie FF UP provede interní spoluautor (např. student DSP, vedoucí práce apod.). Pokud je autor jen externí (bez interních spoluautorů), záznam zadává na základě podkladů od autora vědecký tajemník katedry. Autor si musí před vytvořením záznamu v OBD vytvořit ORCID. Informace, jak vytvořit ORCID, předá vědecký tajemník katedry autorovi.

Vydávání odborného článku:

Odborné články mohou být publikovány několika způsoby. Výstupy lze obecně rozdělit na články: a) v **recenzovaném periodiku** (českém či zahraničním/mezinárodním),

b) v **nerecenzovaném periodiku** (např. pro praxi, popularizační periodika)

V následujícím textu se budeme věnovat odborným recenzovaným článkům, jejichž vydávání podléhá standardizovaným postupům a bývají lépe hodnoceny v rámci vědecké činnosti.

Obsahově můžeme odborné články rozdělit na výzkumné či přehledové studie (review). Výzkumné studie zahrnují výsledky vlastního (kvalitativního či kvantitativního) výzkumu. Přehledové články zahrnují podrobné kriticko-teoretické zpracování vybraného problému z hlediska vývoje a aktuálního stavu poznání (v této kategorii zpravidla rozdělujeme dva typy analýz – *scoping review* nebo *systematic review*).

Celosvětově uznávané odborné časopisy se sdružují v bibliometrických databázích [Web of Science](#) a [Scopus](#). Ty představují základní pilíř pro hodnocení vědy a výzkumu v ČR. Pro jednotlivé obory mohou existovat i specializované oborové databáze (doporučený postup vyhledávání konkrétního časopisu viz níže, bod 2.).

Každý odborný článek musí splňovat předepsanou strukturu daného časopisu. Většinou je struktura následující – abstrakt, uvedení do problému, design výzkumu (metoda, výzkumný soubor, nástroje, analýza dat), výsledky výzkumu, diskuze, závěr, použitá literatura. Požadovanou strukturu článku lze nalézt v informacích pro autory na dané webové stránce časopisu. Důležité je uvědomit si, že je potřeba soustředěně prostudovat citační normy konkrétního časopisu a svůj text tomuto uzpůsobit.

Princip tzv. otevřené vědy (open access) – otevřená věda a otevřený výzkum jsou přístupy, které mají zajistit, aby výsledky vědeckého zkoumání, hrazeného z veřejných finančních prostředků, byly dostupné všem. Open Knowledge Foundation ji přesně definuje jako “*vědecké znalosti, které lidé mohou volně užívat, znovu používat a distribuovat bez legálních, technologických a společenských omezení.*” (Open Knowledge Foundation, 2021).

Kromě mnoha výhod a důvodů publikování v režimu open access můžeme jmenovat podstatný aspekt, kterým je širší dosah vašeho výzkumu, ovšem za cenu vyšších poplatků za publikování, kterým se lze vyhnout (nebo snížit) na základě tzv. *transformačních smluv* Univerzity Palackého s vybranými zahraničními/mezinárodními vydavateli.

Transformační smlouvy umožňující publikovat bez poplatků za open access:

Od r. 2023 se pro korespondující autory z UP otevřely nové možnosti publikování odborných článků v open access v časopisech prestižních zahraničních vydavatelství. Díky tzv. **smlouvám Read & Publish**, vyjednaným v rámci národního konsorcia CzechElib. Lze například neomezeně a bezplatně publikovat v časopisech Royal Society of Chemistry, **Oxford University Press**, **Cambridge University Press** (a IOP Publishing – fyzika). U dalších vydavatelů jsou vyjednány výrazné slevy či omezený počet tzv. APC voucherů (*APC = Article Processing Charge neboli publikační poplatky*).

Příklad: **Wiley** vydává množství vědeckých časopisů, např. *International Journal of Psychology*, kde je běžně poplatek za publikování článku 2730€ (cca 68 000 Kč), ale *members of society 0€*; (APC vouchery pouze na *primary research* nebo *review article*).

Více informací a návody naleznete na stránkách Knihovny UP věnovaných [otevřené vědě](#).

Fáze procesu vydávání článku:

1. **Autorství, spoluautorství** – autor kvalifikační práce projedná se svým vedoucím práce možnost spoluautorství. Po dohodě může být jediným autorem publikace pouze autor práce, zároveň může po dohodě uvést vedoucího DP jako spoluautora (druhého autora) publikace. Spoluautoři se musí předem dohodnout o tzv. mentálním podílu v % (nutné pro vykazování publikační činnosti katedry v systému OBD – viz 8. bod).
2. **Výběr vydavatelství či konkrétního časopisu** – odborné časopisy jsou v rámci databází typu [Web of Science](#) nebo [Scopus](#) zařazeny do jedné či více předmětových kategorií (oborů). V daném oboru lze časopisy seřadit podle kvality použitím zvolené metriky a rozdělit je do tzv. kvartilů (příp. decilů a percentilů), přičemž první kvartil (Q1) obsahuje 25 % nejprestižnějších časopisů, v následujících kvartilech (Q2, Q3) hodnota metriky dále klesá a poslední kvartil (Q4) obsahuje 25 % "nejslabších" časopisů příslušného oboru (stále ovšem recenzovaných, většinou zahraničních). Ve Web of Science je pro kvartily zvolenou metrikou Impact Factor (lze však použít též Article Influence Score), v případě databáze Scopus je pro rozdělení do kvartilů použita metrika CiteScore.

Pro vyhledání konkrétního vědeckého časopisu v rámci databáze Scopus dle hlavních vědeckých indikátorů lze využít vyhledávací nástroj portálu [Scimago Journal & Country Rank \(SJR\)](#), v rámci databáze **Web of Science** nástroj [Social Sciences Citation Index \(SSCI\)](#).

S výběrem vhodného časopisu vám pomohou nástroje přímo od samotných vydavatelů, např.:

- [Springer Journal Suggester](#)
- [Elsevier Journal Finder](#)
- [IEEE Publication Recommender](#)

3. **Příprava textu dle pokynů daného vydavatele či periodika** – součástí přípravy odborného textu je pečlivé prostudování pokynů pro autory, v nichž vydavatel vědeckého časopisu definuje základní formální náležitosti textu (tzv. *submission / manuscript guideline*).

Instrukce pro autory od nejznámějších vydavatelů:

- [Elsevier Submission Guideline](#)
- [PLOS One Submission Guidelines](#)
- [Springer Journal Author](#)
- [Taylor and Francis instructions for authors](#)
- [Wiley Author Resources](#)

4. **Zahraniční články a překlad** – v rámci tvorby odborného článku do zahraničního periodika je potřeba mít kvalitní překlad odborného textu. Pokud nedisponujeme jazykovými dovednostmi tak, abychom byli schopni sami gramaticky a stylisticky správně napsat článek v cizím jazyce, můžeme využít překladatelských služeb [Jazykové školy FF UP \(UPLIFT\)](#). V takovém případě je potřeba kontaktovat vedoucího katedry (nebo vědeckého tajemníka) a domluvit se na postupu překladu a financování.

5. **Správné uvedení afilace ke katedře** – aby se nestalo, že bude váš výsledek v databázích jako je Web of Science nebo Scopus zařazen pod jinou instituci, dávejte pozor při odesílání své práce na uvedení **správného názvu univerzity, fakulty a katedry**, případně používejte svůj **jednoznačný identifikátor** (ORCID, ResearcherID, Scopus Author Identifier).

6. **Financování poplatků za publikování článku** – většina odborných časopisů mají zpoplatněné zveřejnění článků (viz výše poplatky za *open access*). Při odeslání článku k recenznímu řízení doporučujeme uvádět informaci, že způsob financování dodáte až dodatečně, po sjednání formy finanční podpory s vedoucím katedry či prostřednictvím interních grantových soutěží IGA, FPVČ viz s. 1 (obecná pravidla - financování).

7. **Odeslat odborný článek** dle doporučených postupů do redakce daného časopisu – v současné době se většinou články odesílají přes elektronický systém a rozhraní, které daný časopis užívá.

V případě podmíněného přijetí článku na základě hodnocení a doporučení recenzentů následuje proces úpravy textu dle požadavků. **V případě nepřijetí článku** zpravidla následuje rozvaha o jiných možnostech publikování (např. v jiném odborném časopisu).

Tento proces může být časově náročný, nicméně je součástí snahy publikovat vědecké výstupy v uznávaných periodících. Pro zvýšení pravděpodobnosti úspěšného přijetí článku do odborného časopisu doporučujeme konzultovat s vedoucím kvalifikační práce nebo také s dalšími členy katedry jejich osobní zkušenost s konkrétními vydavateli/periodiky.

8. **Vytvoření záznamu do OBD** – pokud hlavní autor publikace již není studentem či zaměstnancem jedná se již o externího autora – v tomto případě záznam do databáze publikační činnosti Katedry psychologie FF UP provede interní spoluautor (např. student DSP, vedoucí práce apod.). Pokud je autor jen externí (bez interních spoluautorů), záznam zadává na základě podkladů od autora vědecký tajemník katedry. Autor si musí před vytvořením záznamu v OBD vytvořit ORCID. Informace, jak vytvořit ORCID, předá vědecký tajemník katedry autorovi.

Aktualizoval: PhDr. Ondřej Skopal, Ph.D.

Schválil: PhDr. Martin Dolejš, Ph.D., vedoucí katedry

Platnost od 1. 12. 2023